АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ:

ЛІНГВІСТИКА І ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Міжвузівський збірник наукових статей

Випуск XV

ЗМІСТ

ЛІНГВІСТИКА

Проблеми сучасного мовознавства

Крижко О.А. (Бердянськ) Трактування проблеми мотивації мовних одиниць у сучасній лінгвістичній науці 7
Рябініна І.М. (Слов'янськ) Джерелознавство в історіографії українського та російського мовознавства XIX ст. – 30-х рр. XX ст. 22
Тищенко К.А. (Слов'янськ) Лінгвоісторіографи про методологію досліджень А.Ю. Кримського 28
Голуб О.М. (Слов'янськ) Історія українського консонантизму у викладі П.О. Бузука 34
Білявська Т.М. (Миколаїв) Проблема мовної норми в українському мовознавстві у другій половині XIX століття 40
Зубченко В.М. (Київ) Харківський правопис – феномен мовознавчої та культурологічної соборності 47
Юносова В.О. (Бердянськ) Правописні засади Олекси Синявського в контексті сьогодення 56
Брус М.П. (Івано-Франківськ) Словотвір фемінітивів у працях О.Н. Синявського 63
Димитрова-Маринова Д.Д. (София, България) Кирил и Методий и формирането на етническото съзнание сред източно-православните славянски народи (върху материал от средновековните славянски ръкописи) 68
Школяренко В.І. (Суми) Діахронічний аспект дослідження фразеологічних одиниць німецької мови VIII–XVII століть 75
Присяжнюк О.М. (Київ) Системні відношення у лексико-семантичному полі візуального сприйняття 85
Камінський Ю.І. (Київ) Історичний аспект дослідження явища декомпресії 90
Кравченко Є.Г. (Донецьк) Зміна культуромовних орієнтирів і літературна норма 97

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Духовний вимір функціонування традиційних сюжетів і образів

Ильинская Н.И. (Херсон) Концепт духовного странничества в поэме Ю. Кузнецова "Сошествие в ад" 104
Акіншина І.М. (Луганськ) Рецепція образу Ісуса Христа художньо-біографічною прозою межі XX–XXI ст. на сторінках періодичних видань 113
Чикирис Н.В. (Івано-Франківськ) Біблійний сюжет розп'яття Ісуса Христа в художній інтерпретації Ернеста Хемінгуея 120
Бессараб О.В. (Харків) Сприйняття Марії Магдалени і Ісуса Христа крізь призму роману Дена Брауна "Код да Вінчі" 127
Черников И.Н. (Каменец-Подольский) Нарративный знак Антихриста в

Summary

The article researches the problem of dynamic processes of the endings of nouns on the material of Synyavskey's Grammar and modern grammar textbooks of the Ukrainian language.

Ключевые слова: имя существительное, падеж, окончание, падежная форма, норма.

Key words: noun, case, ending, case form, norm.

УДК 811.161.2(09)

Брус М.П.,
кандидат філологічних наук,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

СЛОВОТВІР ФЕМІНІТИВІВ У ПРАЦЯХ О.Н. СИНЯВСЬКОГО

Історія вивчення фемінітивів – загальних найменувань осіб жіночої статі – української мови бере початок майже в середині другого тисячоліття нашої ери -- з появою і поширенням в Україні перших наукових праць (переважно граматичних і лексикографічних). Початком її стали відповідно й описи граматичних та лексичних особливостей фемінітивів [див. 4, 19–20; 1, 31–56; 8, к-л fзв.]. Почасти в них відображалися й деякі словотвірні ознаки фемінітивів [див. 4, 19–20; 9, Г-г зв.; 5, 46–40(2)]. У більш охопленому вигляді словотворення фемінітивів подавали граматичні праці XIX – початку XX століть – періоду розвитку нової і сучасної української літературної мови – з розглядом його в різних частинах граматики [див. 4, 20; 7, 43, 48, 51; 28, 41–57, 92–94; 24, 105–126, 133–134] або представленням навіть у межах словотвору як окремого розділу [див. 4, 20; 6, 26–60; 26]. Побіжний чи спеціальний аналіз словотвору фемінітивів засвідчив уже тоді становлення словотвірної підсистеми фемінітивів української мови, формування її норм, термінологічної бази. Але яскравого вираження вона набула у період нормалізування української літературної мови, що припав в основному на початок XX століття і пов'язаний з такими видатними постатями української лінгвістичної науки, як Б. Грінченко, О. Синявський, К. Кримський, Є. Тимченко, О. Курило, Г. Голоскевич, М. Гладкий, М. Грунський, В. Ганцов та іншими.

Здобутки словотвору української мови і зокрема фемінітивного були великою мірою примножені плідною працею одного з провідних учених початку XX століття Олекси Наумовича Синявського. З історії української лінгвістики О. Синявський відомий як дослідник сучасної та історичної фонетики, граматики, діалектології, мови художніх творів, діяльності українських мовознавців, автор посібників з української мови для учнів та вчителів [див. 30, 551–552; 12, 431; 11, 18–25]. І саме його ім'я першим пов'язується з процесом нормалізування української літературної мови [див. 33, 12–16]. Як представник харківської лінгвістичної школи в поглядах на нормалізування української мови він був досить поміркованим, не вдавався до глибоких мовних експериментів, критично підходив до надбань і пропозицій київської етнографічної школи, піддавав переглядові її традиції в світлі подальшого розвитку української мови, тому спрямовував роботу вчених спочатку на вивчення творчості провідних письменників минулого й сучасного періодів, а тоді безпосередньо приступав до практичної роботи над усталенням норм української літературної мови в

окремих її ділянках [див. 19, 329; 33, 14–15]. Олекса Синявський виступав за єдність літературної мови на всій українській території, проти орієнтації літературних норм української мови на місцеві особливості [див. 11, 19]. У зв'язку з цим О. Синявського вважають третім після Т. Шевченка, Б. Грінченка видатним діячем, який своєю діяльністю визначив подальший розвиток української літературної мови – "вніс у проблеми нормалізації глибоке знання, науковий досвід і методу не тільки відчуття тенденцій розвитку , а й розуміння їх" [див. 33, 16].

Власною й основною працею О.Н. Синявського, що відобразила процес нормалізування української літературної мови, стала розвідка "Норми української літературної мови" (1931р., перевидана 1941 р.) як "синтеза граматичних праць професора" [див. 23, 3]. До неї увійшли розділи *літери і звуки, звукозміни, словозміна, невідмінювані слова, наголос, ортоепія і правопис, синтаксса, розділові знаки* і як окрема частина – *словотвір*. В останній, що й становить предмет нашого дослідження, порушено ряд питань, які намагався розв'язати О. Синявський і які набули актуальності в майбутніх дериватологічних студіях.

Поділ слів на спільні за значенням (результати словозміни) і на відмінні за значенням (результати словотворення), ймовірно, в першу чергу спонукало професора О. Синявського звернутися до проблем словотвору і розглянути його не в складі граматики чи іншої дисципліни, а окремим розділом мови. Отже, про словотвір як самостійну, окрему галузь лінгвістики можна говорити не з середини XX століття, за традицією, а від праць (до яких належить і вказана робота О. Синявського), що подають його віддільно від інших ділянок мовознавства й обґрунтовують основні питання словотвору.

Із виявленням елементів, що словотвірно зближують мовні одиниці, О. Синявський акцентував увагу на суфіксах і префіксах (наростках і приростках – в автора книги) як основних словотворчих засобах української мови, розглянув їх за частинами мови (в основному за іменниками, прикметниками, дієсловами), вказав на їх продуктивність, частотність, стилістичні особливості. І в описі цих словотворчих засобів завжди послуговувався термінами *наростки* (суфікси) і *приростки* (префікси), *нарощування* і *приростування*, що зближувало його з ученими, які також використовували названі терміни (С. Смаль-Стоцьким, В. Сімовичем та іншими) [див. 23, 112–146; 6, 26–60; 24, 105–119].

Словотворчі елементи (наростки і приростки) розглянуті О. Синявським не як формальні показники деривaційного процесу, а як семантично наповнені одиниці, що формують нову семантику в похідному слові. Наприклад, суфік *–ин-а* бере участь у творенні іменників зі значенням одиничності, окремішності (*зернина, рибина* тощо). Водночас наростків і приростків небагато в українській мові, але з їх допомогою в ній витворено тисячі нових слів, подібно до формування безлічі акордів з обмеженої кількості звуків. І значення їх не тільки в тому, що вони вводять до лексикону нові за семантикою слова, а й в тому, що надають словам нових стилістичних відтінків [див. 23, 112–114].

Крім нарощування і приростування, професор О. Синявський виділяє ще способи складання та запозичення слів, у зв'язку з цим відзначаючи, що наростки і приростки є найважливішими словотворчими засобами, але не єдиними, нові слова можуть утворюватися і шляхом складання окремих слів, коренів та запозичуватися з інших мов [див. 23, 113]. Процеси словоскладання й основоскладання відображає невелика частина слів, але кількість їх поступово зростає, найбільшою мірою серед іменників та прикметників [23, 147]. А запозичення властиве багатьом іншомовних словам, які давним-давно засвоєні українською мовою і на сучасному етапі, особливо з російської мови, внаслідок тісних політичних, економічних і культурних зв'язків, та з нових європейських мов [23, 147].

Розуміння проблем слово
фемінітиви української мови. На
(при розгляді субстантивних
способів приростування, скл
окремішній розгляд фемініти

З огляду на кількість
наростками, приростками,
порівнянні із сучасною добо
продуктивним в українській
значенням особи жіночої ст
продуктивність щодо фем
розглянув словотворчі за
порядку, словотворчі осн
іншомовні слова за часом
впорядкування за словотв

У межах способ
фемінітивних суфіксів і
поширеним є суфікс -ка
зручніше шукати форм
пестливі назви жінок
багатирка, вередійка,
усього сучасного пер
віднести суфікс *-иця*
відтінком (*черниця,*
з такою ж семантик
німкиня), форманти
шевцієна, бондарівн
назви), *моргуха, бр*
Ці суфікси суттєво
мови [див. 32, 33–4

Дещо більш
суфікси, які перева
-аля, -аха, -анка,
пряха, шваха, бра
відтінок пестливо
-уля – відтінок
гладуля, сивуля
з такою продукт
іменникових суф
але невідомо,
подано, напр.:
вони загалом ф
сусідонька, бл
857; I, 202; II, 1
О. Синявськог

Розуміння проблем словотвору і прагнення їх розв'язати поширені в О. Синявського і на фемінітиви української мови. Назви осіб жіночої статі уведені професором до складу іменників (при розгляді субстантивних наростків) та приєднані до всіх слів загалом (під час аналізу способів приростування, складання і запозичення). Проте ніяких труднощів не викликає й окремішній розгляд фемінітивів, проаналізованих О. Синявським.

З огляду на кількість охарактеризованих професором О. Синявським фемінітивів із наростками, приростками, складних та запозичених найменувань [див. 23, 143–153] і в порівнянні із сучасною добою (кінець XX – початок XXI століть) слід відзначити, що найбільш продуктивним в українській мові був і залишився суфіксальний спосіб деривації іменників зі значенням особи жіночої статі, інші способи як були непродуктивними, так і не розвинули свою продуктивність щодо фемінітивів [див. 32, 23–43; 31, 6–12; 3, 133–138]. Оскільки професор розглянув словотворчі засоби (способів нарощування і приростування) в алфавітному порядку, словотворчі основи в способах складання за частиномовною послідовністю й іншомовні слова за часом проникнення в українську мову, то й фемінітиви не отримали чіткого впорядкування за словотвірною будовою і семантикою.

У межах способу нарощування О. Синявський виділив багато специфічних фемінітивних суфіксів і навів приклади слів з такими формантами. Серед них найбільш поширеним є суфікс *-ка* (наростки автор подавав разом із закінченнями, бо так, на його думку, зручніше шукати форманти [23, 114]), який утворює стилістично нейтральні і здрібніло-пестливі назви жінок (*акторка, азіятка, арабка, лікарка, співачка, швачка, пустунка, багатирка, вередійка, наймичка, молодичка*) [див. 23, 124], що простежується впродовж усього сучасного періоду [див. 32, 25–33, 47–49; 3, 133–134]. До менш продуктивних слід віднести суфікс *-иця* зі стилістично нейтральним значенням та емоційно забарвленим відтінком (*черниця, грішниця, молодиця, гордівниця, сестриця, вдовиця*), наросток *-иня* з такою ж семантикою, як і попередній (*княгиня, господиня, бойкиня, грекиня, туркиня, німкиня*), форманти *-иха, -івна, -уха* з розмовним відтінком (*Ковалиха, Василиха, Солов'їха, шевцівна, бондарівна, Гливенківна* (перелік фемінітивів охопив і розглянуті автором власні назви), *моргуха, брехуха, реготуха, хитруха, пустуха, свекруха*) [див. 23, 121–123, 128]. Ці суфікси суттєво не змінювали своєї продуктивності в період розвитку сучасної української мови [див. 32, 33–40, 50–69; 3, 134–136].

Дещо більшу кількість у праці О. Синявського становлять малопродуктивні фемінітивні суфікси, які переважно надають словам емоційного забарвлення. Так, рідковживані наростки *-аля, -аха, -анка, -уня, -уля* привносять у значення слів розмовний відтінок (*шваля, праля, пряха, шваха, бранка, жаданка, коханка, красуня, кривуля*), форманти *-ася, -уся, -ися, -уня* – відтінок пестливості і здрібнілості (*Настася, матуся, Марися, мамуня*), морфеми *-аха, -ина, -уля* – відтінок згрубілості, зневажливості, іронії (*діваха, вчителина, дівуля, товстуля, гладуля, сивуля, бридуля*) [див. 23, 116–117, 121, 125-128]. Названі суфікси збереглися з такою продуктивністю аж до сьогодні [див. 32, 37–43, 70–73; 3, 135–137]. До реєстру всіх іменникових суфіксів уведено чимало наростків, які можуть виражати значення фемінітивності, але невідомо, чи зафіксовані вони з такою семантикою, бо прикладів назв жінок до них не подано, напр.: *-еньк-, -ечк-, -оньк-, -очк-* [див. 23, 118, 124], тоді як у сучасній українській мові вони загалом фіксуються (*подруженька, чарівниченька, кралечка, щебетушечка, русалонька, сусідонька, блондиночка, господарочка*) [див. 25, VI, 758; XI, 271; IV, 322; XI, 577; VIII, 911; IX, 857; I, 202; II, 141]. Слід зауважити й те, що серед суфіксальних іменників у праці О. Синявського присутні відфемінітивні утворення, які ще не були об'єктом спеціального

зацікавлення й окремого наукового дослідження в українській мові, напр.: *жінва, бабизна, материзна, братовизна, жінота* [див. 23, 118–119, 127].

Приростковання у праці О. Синявського не властиве таке розмаїття фемінітивних словотворчих засобів, як наростковання. Якщо суфіксальних фемінітивів подано досить багато, то до префіксальних віднесено лише слова *падчірка і піддівоча* [див. 23, 143, 144]. І хоч префіксальний спосіб творення фемінітивів є непродуктивним, все ж серед виділених приростків є деякі морфеми, що властиві фемінітивам української мови, напр., форманти *по-, пра-* [див. 23, 144–145] наявні в сучасних словах *посестра, прамати, праправнучка* та інших [див. 25, VII, 318; VII, 516; VII, 518]. Складання також мірою властиве фемінітивам, як і приростковання, що засвідчує праця О. Синявського. До нього можна віднести лише слова *криворучка, верхоумка, дворучка* [див. 23, 148], хоч в сучасній українській мові фіксується дещо більше складних фемінітивів, напр.: *Богоматір, дієтсестра, кінозірка, козир-дівка, паніматка, прима-балерина* [див. 25, I, 209; II, 301; IV, 165; IV, 212; VI, 46; VII, 664]. А серед запозичень у праці О. Синявського фемінітивів взагалі немає, тоді як сучасна українська мова володіє ними, напр.: *амазонка, гризетка, дама, лоретка, мадонна, міледі, одаліска, фрейліна* [див. 25, I, 37; II, 166, 209; IV, 548, 592, 736; V, 623; X, 643].

Процес нормалізування української мови та участь в ньому О.Н. Синявського відображають й менші за обсягом праці, що зосереджують результати діяльності професора, зокрема: "Порадник української мови" (1922 р.), "Найголовніші правила української мови (за новим правописом)" (1929 р., 2-ге вид. 1989 р.), "Правопис" (1927 р.), "Коротка історія "Українського правопису" (1931 р.) та інші [див. 11, 18–25; 12, 432–452; 29, 100–106]. Однак жодна і з них не охоплює такою мірою словотвір української мови і фемінітивний також, як "Норми української літературної мови" О. Синявського [пор. 23; 22; 12, 432–486]. І роботи, що стали попередниками творчості О. Синявського, не розкривають в такій проблематиці і в такому обсязі словотворення української мови, як книга "Норми української літературної мови". Свідченням цього може стати порівняння досліджень зі словотвору української мови О. Синявського й О. Курило, Є. Тимченка, С. Смаль-Стоцького, Р. Смаль-Стоцького й інших [див. 23; 17; 28; 6; 26]. Через це формування словотвору української мови як окремої лінгвістичної дисципліни можна віднести до початку XX століття й тісно пов'язувати з творчістю професора О.Н. Синявського, погляди якого щодо словотвору української мови втілилися в багатьох подальших загальних лінгвістичних студіях і спеціальних дериватологічних розвідках [див. 18, I, 343–427; 2, 104–406; 20, I, 13–70; II, 5–47; 13; 14; 15; 10; 27]. Словотвір фемінітивів у висвітленні О. Синявським також знайшов багатьох прихильників, зокрема виділені професором способи деривації фемінітивів, класифікація словотворчих фемінітивних засобів набули поглиблення у працях І.І. Ковалика, Л.Л. Гумецької, І.І. Фекети, М.П. Брус, С.П. Семенюк [див. 16; 10, 88–89, 107, 111–114; 32; 3; 21]. Але мовознавча спадщина О.Н. Синявського стала відомою і доступною тільки недавно – в умовах самостійності й незалежності української держави, що дало можливість гідно й високо оцінити її та порівняти з іншими науковими здобутками в галузі лінгвістики.

Відновлення пам'яті про О.Н. Синявського і відкриття його спадщини здійснюється у різних формах. Насамперед це ознайомлення із власними творами ученого, вивчення й усвідомлення їх цінності для лінгвістичної науки. Важливим є і перегляд інших джерел у книгозбірнях України, що фіксують відомості з життя і творчості професора [див. 33, 8–30; 12, 431–486; 29, 100–106, 182–200; 30, 551–552]. Із метою донесення до читачів творчості О. Синявського, популяризації її в науковому світі і збереження як історичної цінності мова йде

про перевидання твор
наукові дослідження
видання ювілейних з
засідань, конференцій

1. Аделфотнє. Грам
частей слова. – Л
2. Бевзенко С.П. Іст
Закарпатське обл
3. Брус М.П. Загаль
Дис. ... кандидат
2001. – 206 с.+60
4. Брус М.П. Фемі
університету ім.
професора Івана
5. Граматика слов
1970.
6. Граматика укра
1928. – 209 с.
7. Грамматика РУ
8. Грамматіка с
Новωсъста(в)л
факсимільного
9. Грамматіки с
Смотрискогω.
дослідження п
10. Гумецька Л.Л.
1958. – 298 с.
11. Жовтобрюх
О.Н. Синявськ
12. Історія україн
К.: Наукова д
13. Ковалик І.І. В
14. Ковалик І.І. В
15. Ковалик І.І.
1958. – 153
16. Ковалик І.І.
східнослов'я
мовознавств
17. Курило О.
видавництв
18. Курс сучасн
Т.І. – 520 с.
19. Русанівськ
20. Самійленко
234 с.; Ч.II.
21. Семенюк С
новій украї
2000. – 18
22. Синявськи
Держ. вид

про перевидання творів ученого і введення в навчальні курси з історії української мови та в наукові дослідження з історичної лінгвістики. На пошану О.Н. Синявського передбачаються видання ювілейних збірників наукових праць, проведення наукових і навчальних семінарів, засідань, конференцій, круглих столів.

Література

1. Аделфотнє. Грамматіка доброглаголиваго еллинословенскаго языка. Совершеннаго искуства осми частей слова. – Львів, 1591 / Підгот. видання О. Горбача. – Мюнхен, 1988.
2. Бевзенко С.П. Історична морфологія української мови. Нариси із словозміни і словотвору. – Ужгород: Закарпатське обласне видавництво, 1960. – 416 с.
3. Брус М.П. Загальні жіночі особові номінації в українській мові XVI–XVII століть: словотвір і семантика: Дис. … кандидата філол. наук: 10.02.01 / Прикарпат. ун-т імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2001. – 206 с.+60 с.
4. Брус М.П. Фемінітивний словотвір у працях І.І. Ковалика / Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Філологія. Ювілейний випуск на пошану 100-річчя від дня народження професора Івана Ковалика. – Івано-Франківськ, 2007. – Вип. XV–XVIII. – С. 19–23.
5. Граматика слов'янська І. Ужевича / Підгот. до друку І.К. Білодід, Є.М. Кудрицький. – К.: Наукова думка, 1970.
6. Граматика української (руської) мови. Уложили С. Смаль-Стоцький і Ф. Ґартнер. Четверте вид. – Львів, 1928. – 209 с.
7. Грамматика РУского □зыка составленна Яковомъ Головацкимъ. – Львов, 1849. – 224 с.
8. Грамматіка словєнска. Съвєршєнна(г) искуства осми частій слова, и ины(х) ну(ж)дны(х). Новωсъста(в)лєн(н)а Л.Z. – Вільна, 1596 // Лаврентій Зизаній. Граматика словенська / Підгот. факсимільного вид. та дослідження пам'ятки В.В. Німчука. – К.: Наукова думка, 1980.
9. Грамматіки славєнски□□ правилноє сѫнтаґма. Потщанїємъ Многог□шнаго Мнїха Мєлєтї□ Смотрискогѡ. – Єв'є, 1619 // Мелетій Смотрицький. Граматика / Підгот. факсимільного вид. та дослідження пам'ятки В.В. Німчука. – К.: Наукова думка, 1979.
10. Гумецька Л.Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV–XV ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958. – 298 с.
11. Жовтобрюх М.А. Визначний дослідник української мови (до 80-річчя з дня народження О.Н. Синявського) // Українська мова і література в школі. – 1967. – №12. – С. 18–25.
12. Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія / Упорядники: В.В. Німчук, Н.В. Пурясва. – К.: Наукова думка, 2004. – 583 с.
13. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. – Львів: В-во Львівського ун-ту, 1959. – Вип. 1. – 78 с.
14. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. – Львів: В-во Львівського ун-ту, 1961. – Вип. 2. – 83 с.
15. Ковалик І.І. Питання слов'янського іменникового словотвору. – Львів: Вид-во Львівського університету, 1958. – 153 с.
16. Ковалик І.І. Словотворчий розряд суфіксальних загальних назв живих істот жіночої статі у східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами // Питання українського мовознавства. – Львів: Вид-во Львівського ун-ту, 1962. – Кн. 5. – С. 3–34.
17. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. – 2-е видання. – Краків-Львів: Українське видавництво, 1942. – 200 с.
18. Курс сучасної української літературної мови / За ред. Л.А. Булаховського. – К.: Радянська школа, 1951. – Т.І. – 520 с.
19. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. – К.: АртЕк, 2001. – 392 с.
20. Самійленко С.П. Нариси з історичної морфології української мови. – К.: Радянська школа, 1964. – Ч.І. – 234 с.; Ч.ІІ. – 192 с.
21. Семенюк С.П. Формування словотвірної системи іменників з модифікаційним значенням жіночої статі в новій українській мові: Дис. … кандидата філол. наук / Запорізький державний університет. – Запоріжжя, 2000. – 182 с.
22. Синявський О. Наголовніші правила української мови (за новим правописом). – 2-е видання. – Харків: Держ. вид-во України, 1989. – 62 с.

23. Синявський О. Норми української літературної мови. – Львів: Українське видавництво, 1941. – 383 с.
24. Сімович В. Граматика української мови. 2-ге доп. вид.– Ляйпціґ, 1921 / Фотопередрук з післясловом Олекси Горбача. – Мюнхен, 1986. – 584 с.+14 с.
25. Словник української мови: В 11 т. / Ред. кол. І.К. Білодід (голова), А.А. Бурячок, Л.Л. Гуменюк, Ф.Т. Жилко та ін.: В 11 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Т.1–11.
26. Смаль-Стоцький Р. Примітивний словотвір. – Варшава, 1929. – 200 с.
27. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За заг. ред. І.К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1969. – 584 с.
28. Тимченко Є. Українська граматика. – К.: Друкарня Т-ва Н.А. Гирич, 1907. – Ч.І. – 179 с.
29. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. Документи і матеріали / За редакцією Л. Масенко. – К.: ВД "Києво-Могилянська академія", 2005. – 400 с.
30. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови) та інші. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – 752 с.
31. Фекета И.И. Женские личные названия в украинском языке (образование и употребление): Автореф. дисс. ... кандидата филол. наук. – К, 1969. – 22 с.
32. Фекета І.І. Жіночі особові назви в українській мові (творення і вживання): Дис. ... кандидата филол. наук. – Ужгород, 1968. – 369 с.
33. Шевельов Ю. Портрети українських мовознавців. – К.: ВД "КМ Академія", 2002. – 132 с.

Аннотация

С возвращением украинской лингвистике имя и творческого наследия О.Н. Синявского важным сегодня есть оценка достижений профессора в области словообразования украинского языка. Поэтому цель статьи – представить ученого О. Синявского как нормализатора украинского языка, словообразовательных особенностей и в частности феминитивного словообразования украинского языка. Показать О. Синявского в контексте лингвистической науки, влияние его творчества на дальнейшее развитие украинской дериватологии.

Summary

Professor O. Syn'avskyj's linguistics inheritance in wordformation field is very important nowadays. That's why the aim of the article is to represent O. Syn'avskyj as a founder of the special fiminitive word pecularities. The article shows O. Syn'avskyj's influence on both Ukrainian linguistics and farther development of Ukrainian derivations.

Ключевые слова: нормализация, словообразование, феминитивы.

Key words: normalization, wordformation, feminitives.

УДК 81'42

Димитрова-Маринова Д.Д.
кандидат філологічних наук
Інститут літератури Болгарської академії наук
(Софія, Болгарія)

КИРИЛ И МЕТОДИЙ И ФОРМИРАНЕТО НА ЕТНИЧЕСКОТО СЪЗНАНИЕ СРЕД ИЗТОЧНО-ПРАВОСЛАВНИТЕ СЛАВЯНСКИ НАРОДИ (ВЪРХУ МАТЕРИАЛ ОТ СРЕДНОВЕКОВНИТЕ СЛАВЯНСКИ РЪКОПИСИ)

Създаването на славянската азбука през втората половина на IX век е един от големите културни феномени на Средновековна Европа. До този момент сред европейските